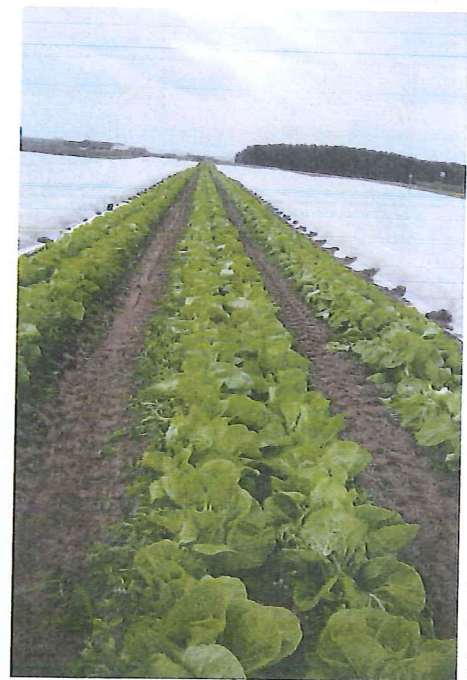

Midt mellom mold og marked

Stor spredning i arbeidsoppgaver har preget arbeidet i Foregangsfylke-prosjektet for økologiske grønnsaker og potet. I grøntsektoren er veien kort fra produksjon til salg. I dette intervjuet forteller prosjektleder Kari Mette Holm fra arbeidet, som ble avsluttet ved nyttår.

Tekst: Grete Lene Serikstad, NORSØK

Foto: Nat Mead, Sogn Jord- og Hagebrukskule

Fra 2009 fikk fylkesmennene i flere fylker midler fra Landbruksdirektoratet til Foregangsfylke-prosjekter. Disse fylkene har hatt et særlig ansvar for å bidra til økt produksjon og omsetning av norske produkter. Arbeidet har blant annet omfattet å bidra til velfungerende verdikjeder innen de ulike produksjonene. Som det går fram av navnet, har Landbruksdirektoratet lagt vekt på overføring av kunnskap til andre områder i landet, andre prosjekter og andre fagmiljø. Dette ble formalisert fra 2014, da det nasjonale ansvaret ble tydeliggjort.

Vestfold er et viktig grønnsaksfylke. Da ordningen med Foregangsfylker for økologisk produksjon startet, var det naturlig at satsingen på grøntproduksjon ble lagt til Fylkesmannen i Vestfold. Dette også fordi den økologiske forsøksringen i området, nå NLR Østafjells, allerede arbeidet med prosjektet «Økogrønt 2010».

PRODUKSJON OG MARKED

- Foregangsfylke-prosjektet har siden oppstart arbeidet med både produksjon og marked. I 2011 inngikk vi avtale med rådgivningsenheten i regionen om samarbeid, for å dra nytte av kompetansen til rådgiver Thomas Holz. De første prosjektårene ble hele hans stilling dekket av prosjektet. Fylkesmannens holdning er at Norsk Landbruksrådgivning (NLR) skal være bondens førstevalg for rådgivning, sier Kari Mette Holm, som var prosjektleder hos Fylkesmannen i Vestfold.

- Vi hadde god nytte av dette samarbeidet. Markedsarbeidet ble ledet fra Fylkesmannen siden vi har lang erfaring med grøntsektoren og markedet. Men det har vært viktig å ha både produksjon og marked i tankene samtidig. En økning i produksjon må tilpasses markedet og omvendt, sier Kari Mette.

VIKTIG MED SAMARBEID

- Fra første dag samarbeidet vi med grønnsaksmiljøene i nærområdet, der det er potensiale for økt produksjon av økogrønt. Foruten hele Vestfold har dette omfattet Grenland i Telemark, Lier og Sylving i Buskerud og Rygge i Østfold. Etter hvert utvidet vi samarbeidet til også å omfatte Hedmark og Oppland, som er store grønnsaks- og potetfylker. Fra 2014 omfattet arbeidet alle grønnsaks- og potetdistrikter i Norge. Prosjektet la vekt på at all rådgivning til produsenter skulle skje i samarbeid med lokale rådgivere. Vi orienterte dem om hvilke tjenester vi kunne tilby, forteller Kari Mette.

Prosjektets samarbeid med andre aktører har også vært omfattende og lista over samarbeidspartnere er lang. Foruten produsenter og rådgivere omfatter den blant annet forskningsinstitusjoner og studenter, så vel som sykehus, barnehager og

e markedsaktører i tillegg til alternat-
omsetningsformer som REKO-ringer.
Interessen har vært stor fra mange hold.
har opplevd at prosjektet har vært nyttig
mange, og at det har hatt en viktig rolle i
idet med å styrke den økologiske grønt-
duksjonen, sier Kari Mette.

Kontakten mellom Foregangsfylkene
forskningsmiljøene kunne vært bedre.
: lille som har vært av samarbeid, var

mpler på plantevernmetoder i økologisk
: som også det konvensjonelle landbruket
tatt i bruk. Foto: Kari Bysveen, NLR Innlandet

ylkket. Tida strakk rett og slett ikke til
mere, sukker Kari Mette.

* SALG AV ØKOLOGISK GRØNT

ange forhold ble endret i løpet av prosjekt-
oden. Salget av økologiske produkter har
og økavarer har blitt lettere tilgjengelige
lere. For grønnsaker og potet holder ikke
norske produksjonen alltid tritt med den
: etterspørselen. Samarbeidet i verdikjeden
bli bedre. F.eks. kan Grøntprodusentenes
arbeidsråd være en viktig medspiller for å
nå økt økologisk produksjon og marked i
tida, mener hun.

DSPISS FOR ET MER JØVENNLIG LANDBRUK

; vil trekke fram den viktige rollen økolo-
landbruk har som spydspiss for et mer

Prosjektleder Kari Mette Holm.
Foto: Fylkesmannen i Vestfold.

miljøvennlig konvensjonelt landbruk, sier
Kari Mette. Denne rollen er ikke minst tyde-
lig i grønnsaksproduksjonen. Teknikker og
utstyr som de økologiske produsentene har
startet med, har «smittet over» til konvensjo-
nelle produsenter. Færre kjemiske hjelpemid-
ler i plantevernet og ny plantevernfor-
skrift bidrar til at flere produsenter ønsker å ta i
bruk andre metoder. Bruk av falsk såbed,
insektnett og ulike typer utstyr til ugrasregule-
ring er eksempler på dette innen grønnsaks-
dyrkingen, forteller hun. -Jeg opplever at kon-
vensjonelle produsenter har blitt mye mer
åpne for økologisk landbruk – de ser at mye
omhandler god agronomi. «Frontene» er ikke
lenger så steile – noe som også viser seg i at
antall parallellprodusenter øker. Etter min
mening har Foregangsfylkene gitt viktige
bidrag til denne utviklinga, sier Kari Mette.

VEKSTSKIFTE NØDVENDIG

- Jeg håper at det med tida kan komme ord-
ninger som støtter ulike modeller for vekst-
skifte. Et allsidig vekstskifte, med eng i tillegg
til åker, er helt nødvendig i økologisk drift.
Flere steder har økologiske husdyrprodusen-
ter og planteprodusenter startet samarbeid
om bruk av jord og gjødsel. Hos Fylkesman-
nen i Vestfold har vi utviklet et nettbasert
kartverktøy for hele landet, hvor økologiske
produsenter med ulike produksjoner kan
«finne» hverandre, forteller Kari Mette.

Etter flere års arbeid mener prosjektlederen
at det fremdeles er noen flaskehalser for grønt-
produksjonen av norske, økologiske produk-
ter kan dekke det økende markedet. Dette
gjelder både i selve produksjonen og videre i
verdikjeden. – Produsentene vil tjene på å

tenke forebyggende i enda sterkere grad.
Grønnsak-kulturen må planlegges flere år før
den anlegges. Dessuten – robotteknologi er og
blir viktig i produksjonen, mener Kari Mette.

VIDEREFØRING AV ARBEIDET

Ved nyttår ble Foregangsfylke-prosjektene
avsluttet. - Heldigvis videreføres arbeidet i
Norsk Landbruksrådgivning og i Norsk
senter for økologisk landbruk, NORSØK.
Her inngår blant annet styrket opplæring
av rådgivere, utvikling av kursmateriell, for-
midling og forsøks- og FoU-arbeid. - Det er
mye å ta fatt i for grønnsaksenhetene i
NLR. Norsk andel av produksjonen av det
totale grøntkonsumet i Norge kan økes
betraktelig. Bedre tallgrunnlag for fordelin-
gen av salget av norsk og import kunne
vært nyttig i dette arbeidet, sier Kari Mette.

- Jeg opplever at myndighetenes strategi
for økologisk landbruk også legger opp til en
naturlig fortsettelse av arbeidet i Foregangs-
fylkene. I denne strategien inngår bla. et dia-
logforum med sentrale aktører. Bakgrunnen
er behovet for mer samordnet innsats gjen-
nom hele verdikjeden. Gartnerhallen,
BAMA, Norgesgruppen og REMA 1000 er
blant deltagerne, noe som lover godt for
videreføring av markedsdelen i prosjektet
vårt. Men det mangler noen gode virkemid-
ler for dette. Dessverre er ikke prosjektle-
derne fra Foregangsfylkene invitert til å delta
i dette forumet. Det er synd, vi har mye
kompetanse som kunne vært nyttig i det
videre arbeidet, sier Kari Mette.

Prosjektlederen avslutter intervjuet med
å minne om FN's 17 mål for bærekraft.
Det vil stadig bli viktigere å se arbeidet
med økologisk landbruk i sammenheng
med disse i tida framover, mener hun.

MYE NYTTIG KUNNSKAP

Resultatene fra Foregangsfylket for økologisk
grønt-produksjon er formidlet til produsenter
i form av foredrag, intervjuer og rådgivning.
Mye av dette er også formidlet skriftlig. På
www.nlr.no/okologisk fins mye av denne
kunnskapen tilgjengelig for alle. Under «Fag-
stoff om økologisk produksjon av grønnsaker
og poteter» fins det bla. dyrkingsveiledninger
for flere grønnsakskulturer på friland, i tillegg
også for tomat og agurk. I tillegg er det lagt ut
kursmateriell, bla. om økonomi, vekstskifte
og ugraskontroll. Kursmateriell for potet fins
også, om dyrking, skadegjørere og lagring. ■